

В. Мотч у своєму дослідженні спирається на класифікацію Г. Пауля і виділяє, відповідно, координативні (копулятивні), детермінативні та посесивні композити, однак у подальшому він розподіляє детермінативні композити на семантичні підтипи відповідно до принципів глибинної семантики.

В. С. Вашунін проводить комплексне дослідження семантичних особливостей композитів, яка, на його думку, складається із 7 компонентів – морфологічного, структурно-семантичного, тематичного, семантико-синтаксичного, конотативного, типу смислового змісту, а також індивідуально-лексичного.

У роботі авторського колективу, яка виконана у рамках проекту Інституту німецької мови у м. Іннсбрук «Іменникові композити» основний акцент робиться на дослідження семантичної структури складних слів з точки зору відмінкової граматики.

Підвищений інтерес до аналізу семантики композитів у другій половині ХХ століття зумовлює той факт, що на сучасному етапі саме цей аспект природи складних слів знаходиться у фокусі уваги дослідників, а його безпосереднє вивчення відбувається не лише у різних сферах, але й на матеріалі текстів різних жанрів та стилів. Так, наприклад, В. М. Радзійон досліджує семантичні особливості композитів спортивної тематики у публіцистичних текстах. А дослідниця Т. С. Талалай проводить семантичну класифікацію композитів у рекламних текстах. У сучасних працях, присвячених вивченню складних слів основна увага приділяється виокремленню тематичних груп композитів.

УДК 811.112.2:81`25

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ СКЛАДНИХ СЛІВ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ (на матеріалі роману Е. М. Ремарк «Три товариші»)

Є. І. Пересада

Переклад складних слів з німецької мови українською є однією з основних проблем у сучасному перекладознавстві, перш за все через те, що композити є дуже динамічним класом іменників, який постійно збільшується за рахунок утворення нових, зокрема оказіональних одиниць, які не зафіксовані у словниках. Через це багато що при перекладі складних слів залежить від ерудиції перекладача, його творчих здібностей та від знання основ словотворення. Тому питання визначення основних тенденцій при перекладі складних слів з німецької мови набуває особливої актуальності.

Мета пропонованої роботи полягає у аналізі перекладацьких трансформацій застосованих при перекладі німецьких складних слів у романі «Три товариші» українською, а також виявленні частотності їхнього використання. Мета роботи реалізується через вирішення таких *завдань*: визначити основні способи перекладу складних слів, використані при відтворенні українською мовою композитів, які були відібрані у романі Е.М. Ремарк «Три товариші»; проаналізувати перекладацькі трансформації, які застосовані при перекладі композитів, що відібрані у романі.

Об'єктом дослідження виступають складні слова у романі Е. М. Ремарк «Три товариші».

Предметом є перекладацькі трансформації, використані при перекладі складних слів у романі.

Матеріал дослідження складають 616 відібраних одиниць та варіанти їхнього перекладу, виконаного Д. Радієнко.

У ході дослідження було виявлено, що лише 219 одиниць (35,5 %) було перекладено за допомогою відповідного простого, напр.: *das Schaufenster* 'вітрина', *der Haarwild* 'чуприна' (185 одиниць, 30 %) або складного слова, напр.: *das Finanzamt* 'фінінспекція', *der Filmkomparse* 'кіностатист' (34 одиниці, 5,5 %).

В інших випадках були використані перекладацькі трансформації, а саме:

1) переклад словосполученням, 311 одиниць (50,6 %):

а) «прикметник + іменник», 187 одиниць (30,4 %), напр.: *das Tannenholz* 'ялинкове дерево', *der Silberpokal* 'срібний кубок';

б) «іменник у називному відмінку + іменник у родовому відмінку», 78 одиниць (12,7 %), напр.: *die Bordschwelle* 'обочина тротуару', *der Trommelwirbel* 'стук барабанів';

с) «іменник + прийменник + іменник», 46 одиниць (7,5 %), напр.: *der Wurstkessel* 'бачок на сосиски', *der Verwandlungskünstler* 'ілюзіоніст з цирку';

2) описовий переклад, 60 одиниць (9,7 %), напр.: *eine Strandhaubitze* 'набралися, як конопляний сніп води', *der Sonntagvormittagskrach* 'сварка, як і кожного недільного ранку';

3) конкретизація, 23 одиниць (3,7 %), напр.: *die Krampfadern* 'розширені вени на ногах', *das Versammlungslokal* 'зал засідань та зборів';

4) генералізація, 3 одиниць (0,5 %), напр.: *Banjopizzikatis* 'банджо'.

Таким чином, на основі проведеного аналізу перекладацьких трансформацій, застосованих Д. Радієнко при перекладі складних слів у романі Е. М. Ремарк, можна зробити такі висновки:

– найбільш частотним способом перекладу німецьких складних слів на українську мову є переклад за допомогою словосполучень, найчастотнішим серед яких є використання конструкції «прикметник + іменник», що можна пояснити схильністю української мови до використання описових прикметників для вираження додаткового конкретизуючого значення.

– прямий переклад, тобто переклад відповідним простим або складним словом є другим за частотністю використання способом перекладу, що може бути пояснене легкістю його використання, адже відповідники завжди зафіксовані у словниках.

– інші перекладацькі трансформації (описовий переклад, генералізація та конкретизація значення) знаходяться на периферії системи за кількісними показниками і використовують доволі рідко, лише при певній необхідності, перш за все, через те, що при їхньому застосуванні вимагається використання додаткової інформації, яка не закладена у тексті оригіналу.

УДК 811.161.2'373.7

ЛОКАТИВНІ ЗАСОБИ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ІЗ НЕСПЕЦІАЛІЗОВАНОЮ СЕМАНТИКОЮ

Л. В. Романюк, О. Ю. Корж

Фразеологія поля локативності може вербалізуватися лексемами неспеціалізованої семантики. Це переважно слова з конкретно-предметним значенням, тому значення локативності не є для них головним, центральним, ядерним. Можна сказати, що в словах цієї групи сема локативність активізується найчастіше прийменником і контекстом чи конситуацією. Оскільки денотатами таких конкретних слів виступають об'єкти, які в реальній дійсності мають просторові параметри, то ці слова у своїй семній структурі мають потенційні семи локативності, які за певних умов пересуваються на різних рівнях фразеосемантичного поля. У контексті в семантиці таких слів поєднуються як семи предметності, так і семи локативності, хоча на рівні лексикографічного опису просторова